

1. UVODNA RAZMATRANJA

1.1. PROBLEM I PREDMET ISTRAŽIVANJA

Bosna i Hercegovina je relativno mala država i pokriva površinu od 51.130 kvadratnih kilometara. Prema popisu iz 1991. godine BiH je imala 4,35 miliona stanovnika. Na osnovu preliminarnih rezultata popisa iz 2013.godine, BiH broji oko 3,7 milina stanovnika. Prema različitim izvještajima (Svjetska banka, Centralna obavještajna agencija SAD (Central Intelligence Agency ili CIA), Evropska banka za obnovu i razvoj (European Bank for Reconstruction and Development ili EBRD), Agencija za unapređenje stranih investicija u Bosni i Hercegovini (Foreign Investment Promotion Agency of Bosnia and Herzegovina ili FIPA) i dr.) broj stanovnika je između 3,7-3,9 miliona. Nakon trogodišnjeg rata država se suočava sa ogromnim poslije ratnim problemima koji je sprečavaju da se približi modernim evropskim državama. Na tom putu tranzicije iz jednopartijskog političkog sistema prema Evropskoj uniji BiH se suočava sa mnogim izazovima i reformama. Neke od tih reformi već su završene, a neke su složenije i zahtijevaju duži vremenski period.

Direktna strana ulaganja su važan razvojni alat za tranzicijske zemlje. Velike transnacionalne korporacije imaju milijarde dolara na raspolaganju za investicije u države koje mogu pružiti konkurentne usluge i mogućnosti. Takođe, direktna strana ulaganja su mnogo stabilniji način finansiranja razvoja jedne države od razvojne pomoći ili kredita. To je razlog zašto zemljama u tranziciji treba korist stranih direktnih investicija u odnosu na druge vrste tokova kapitala. Pozitivan uticaj stranih investicija je široko priznat.¹

Kao i svaka druga zemlja u tranziciji, Bosna i Hercegovina takođe mora poboljšati svoju sposobnost prilagođavanja modernim tokovima kako bi se iskoristili pozitivni efekti direktnih stranih ulaganja (Foreign direct investment ili FDI) i smanjio njihov negativan uticaj u isto vrijeme. Drugim riječima, mora postojati normalna, poslovno orijentisana klima koja će garantovati slobodno tržište i isto tretiranje domaćih i stranih preduzeća. Poznato je da zemlja koja nije otvorena za direktna strana ulaganja ne može držati korak ni sa zemljama u razvoju, niti sa savremenim ekonomskim tokovima, a to će je ostaviti na marginama svjetske ekonomije.

---

¹ Bartenstein, M. 2000. Reconstructing South Eastern Europe: The Role of Foreign Investment, Vienna

Prve značajne poslijeratne aktivnosti na unapređenju stranih investicija su predložene od strane Savjetodavne služba za strane investicije (Foreign Investment Advisory Service ili FIAS)² kroz bolju trgovinsku integraciju regije i aktivno promovisanje Bosne i Hercegovine kao atraktivnog i plodnog odredište za ulaganja. Ovo je direktno uticalo na oštar rast stranih ulaganja u BiH u 2002. godini (282 miliona eura). U poređenju sa prethodnom godinom porast stranih ulaganja bio je 114%. Strana ulaganja su nastavila trend rasta i u 2006. godini i dostigla 478 miliona eura.

Međutim, poredeći to sa stranim ulaganjima u drugim zemljama Jugoistočne Evrope, očigledno je da BiH još uvijek zaostaje za njima. Prema podacima Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (Organization for Economic Cooperation and Development ili OECD) i EBRD iz 2006. godine BiH je jedna od najmanje uspješnih zemalja u regiji u privlačenju direktnih stranih ulaganja.

Rat, nedovršena tranzicija, percepcija političke nestabilnosti, nedovoljno integrisano unutrašnje tržište, složeno i nepovoljno poslovno okruženje su samo neki među mnogim faktorima koji predstavljaju prepreku za ulaganja.

1.2. SVRHA I CILJEVI ISTRAŽIVANJA

Opšti cilj svakog istraživanja jeste saznanje i moguće razrješenje nekog problema koji je formulisan predmetom istraživanja. To znači da je cilj nešto postići, doći do nekog novog saznanja o problemu koji je predmet istraživanja, tj. doći do saznanja pojava, svojstava, suštine problema i prakse u cjelini.

Cilj istraživanja je razumijeti prednosti i nedostatke direktnih stranih investicija u zemljama u tranziciji kao i probleme sa kojima se susreću ove države u procesu privlačenja stranih investicija na slučaju Bosne i Hercegovine i država u regionu.

S tim u vezi, cilj ovoga rada je analiza ukupne situacije u odnosu na moguće buduće perspektive stranih ulaganja u Bosni i Hercegovini i iznalaženje optimalne strategije koja bi mogla podržati ove perspektive.

S obzirom da je Bosna i Hercegovina relativno mlada država i društvo, rat i relativna niska strana ulaganja su neki od mnogih razloga zašto nije urađeno dovoljno istraživanja o

---

² Grupa autora, Administrativne barijere investiranju, Foreign Investment Advisory Service, Mart 2011